

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Πρὸ ἡμερῶν ἔτυχε νὰ παρευρεθῶ εἰς μίαν συνήθη σκιπνὴν τῆς ἀστικῆς συγκοινωνίας. Κάποιος ἐπιβάτης ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ὁδηγὸν ἐνὸς λεωφορείου νὰ τὸν κατεβάσῃ πρὸ τῆς ἐπομένης στάσεως μετὰ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι εἶχεν ἐκεῖ πλησίον «μίαν ἐντελῶς ἐπείγουσαν ὑπόθεσιν». Χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ, ὁ ὁδηγὸς συνέχισε τὴν διαδρομὴν. Ἄνυπόμονος καὶ εἰς ἔντονον ὕφος ὁ ἐπιβάτης ἐπανάλαβε τότε τὴν ἐπιτακτικὴν τοῦ παράκλησιν. Εἰς ἀπάντησιν ὁ ὁδηγὸς τοῦ ἔδειξε μετὰ μίαν ἐπιδεικτικῶς ἀδιάφορον καὶ συνάμα ἐπεξηγηματικὴν χειρονομίαν τὴν πινακίδα: «Μὴ ὀμιλεῖτε εἰς τὸν ὁδηγόν». Ὁ ἐπιβάτης εἶδε τὴν ἀπαγόρευσιν, πρὸς στιγμὴν ἔμεινεν ἄφωνος, μετὰ ἀγανάκτησιν ἐν συνεχείᾳ ἐστράφη πρὸς τὸν ὁδηγόν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ τοῦ δώσῃ μετὰ τὴν σειρὰν τοῦ μίαν συντριπτικὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ πάλιν συνεκρατήθη, ἐκύτταξε δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μήπως οἱ ἄλλοι τὸν ὑποστηρίζουν, περισσότερον ὅμως διὰ νὰ δικαιολογηθῇ καὶ τελικὰ ἐκάθισεν ἀμήχανος εἰς τὴν θέσιν τοῦ, ἕως ὅτου τὸ λεωφορεῖον ἔφθασεν εἰς τὴν ἐπομένην στάσιν. «Ἐδῶ μπορεῖτε νὰ κατεβῆτε», τοῦ ἐφώναξε τότε ὁ ὁδηγὸς μετὰ ἐξυπηρετικὴν αὐστηρότητα. «Μένω ὑπόχρεως» τοῦ ἀπήντησεν ἐκεῖνος μετὰ περιφρόνησιν καὶ χωρὶς νὰ τὸν κρίνῃ ἄξιον οὔτε ἐνὸς βλέμματος ἐγκατέλειψε τὸ ὄχημα.

Διατί ἐδημιουργήθη ἡ παρεξήγησις;

Διότι ὁ ἐπιβάτης ἀντιμετώπισε τὸν ὁδηγόν ὡς ἄνθρωπον. Εἰς τὴν πραγματικότητά ἐκεῖνος ἦτο ἐξάρτημα τοῦ μέσου κυκλοφορίας. Περὶ αὐτοῦ οὔτε ὁ ἴδιος δὲν ἀμφέβαλλεν ἀπόδειξις, ὅτι ὄχι μόνον ἀνεγνώριζε τὴν ἐπίκαιρον ἰδιότητά του, ἀλλὰ καὶ ὅτι, μετὰ τὴν ὑπεύθυνον ἐκ μέρους τοῦ παραπομπῆν τοῦ ἐπιβάτου εἰς τὴν πινακίδα, παρουσίαζε τὴν τεχνικὴν τοῦ συγκατάθεσιν, ν' ἀγνοήσῃ ἐν ὅσῳ ἐργάζεται τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον παρίστανεν ἡ μορφή του, ὡς δικαιολογίαν διὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἀνῆκε, προσωρινῶς τουλάχιστον, εἰς μίαν κατηγορίαν διαφορετικὴν τοῦ κόσμου τῶν προσώπων. Ἡ χειρονομία τοῦ ἦτο μίᾳ ἐπίσημος ἀνακοίνωσις, ὅτι μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ὁδηγοῦ ὑπῆρχε μίᾳ οὐσιώδης διαφορά. Ἦτο, ὡς ἐὰν ἔλεγε:

Κυρίε μου, παρεξηγεῖς τὴν πραγματικότητά, ἂν νομιζῆς, ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ κανονίσω ὅπως ἐγὼ θὰ ἤθελα τὴν λειτουργίαν, τῆς ὁποίας εἶμαι ἀπαραίτητος ὄρος. Ἐν ὅσῳ κάθομαι εἰς αὐτὸ τὸ κάθισμα, δὲν εἶμαι ὁ συγκεκριμένος ἄνθρωπος, μετὰ τὸν ὁποῖον θέλεις νὰ συνεννοηθῆς, ἀλλὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. τάδε ἀνταλλακτικόν, τὸ ὁποῖον

έτέθη εις ύπηρεσίαν σήμερα τὸ πρωί καὶ θὰ ἀντικατασταθῆ σήμερα τὸ μεσημέρι. Ἐχεις ἀκούσει ποτέ σου νὰ πα-
ρακαλοῦν τὰ ἐξαρτήματα ἐνὸς μηχανισμοῦ; Μπορεῖ τὸ
μηχάνημα νὰ σὲ καταλάβῃ, νὰ σὲ ἀτενίσῃ ὡς ἄνθρωπον,
νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀνάγκην σου καὶ νὰ σταματήσῃ χωρὶς μη-
χανικὸν λόγον τὴν λειτουργίαν του; Ἡ μηχανὴ ἐννοεῖ
μόνον μηχανικοὺς λόγους. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ ν'
ἀλλάξῃ τὴν συμπεριφορὰν του, νὰ ἐρωτηθῆ, μήπως αὐ-
τός, μὲ τὸν ὁποῖον σχετίζεται, χρειάζεται συμπαράστασιν,
νὰ σὲ κυττάξῃ δηλαδὴ ἐσωτερικά, νὰ συναισθανθῆ τοὺς
φόβους καὶ τὴν ἐλπίδα σου καὶ νὰ σκεφθῆ, πῶς θὰ σὲ
βοηθήσῃ, νὰ σταθῆ μὲ ἄλλους λόγους ἐνώπιον ἐνὸς
προσώπου.

Ἄν λοιπὸν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἤμουν ἄνθρωπος, θὰ
σοῦ ἔδινά μίαν προσωπικὴν ἀπάντησιν. Ὅμως ἡ ἐργασία,
τὴν ὁποῖαν ἐκτελῶ, μοῦ ἀπαγορεύει αὐτὴν τὴν πρωτο-
βουλίαν. Δὲν τὸ ἤξερες, πῶς ἡ γλῶσσα καὶ τ' αὐτιά μου,
ἐφ' ὅσον ὀδηγῶ, δὲν μοῦ ἀνήκουν, πῶς δὲν μπορῶ νὰ
σοῦ ἀπαντήσω, ἐπειδὴ δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ σὲ ἀκού-
σω; Ἐπρεπε νὰ σοῦ ὑποδείξω ἐγώ, ὅτι εἶμαι «ὀδηγός»,
ὅτι δὲν ἔχω σχέσιν μὲ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον φαίνο-
μαι ὅτι ἐκπροσωπῶ; Σοῦ φαίνεται περίεργον, ὅτι δὲν κά-
νει νὰ ἐρωτῶ τὸν ἑαυτὸν μου, πῶς πρέπει νὰ συμπερι-
φερθῶ, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνω, ὅ,τι ἔχω μάθῃ
καὶ ὅ,τι μὲ ἔχουν διατάξῃ, διὰ νὰ λειτουργῆ χωρὶς προσ-
κόμματα τὸ σύστημα κυκλοφορίας; Δὲν γνωρίζεις λοιπὸν,
ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὑπάγομαι εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ
τροχοῦ, τοῦ φρένου, τοῦ συμπλέκτου, τοῦ ψυγείου ἢ τοῦ
μοχλοῦ...: τοῦ μηχανήματος; Ἄν σὲ παρεπλάνησεν ἡ
ἐμφάνισίς μου, βλέπεις ὅτι προσφέρομαι νὰ σοῦ ὑπενθυ-
μίσω, τί σοῦ διαφεύγει. Κανονικῶς οὔτε αὐτὸ ἔπρεπε νὰ
τὸ κάνω, διότι ἡ σχέσις μας εἰς ὥραν ὑπηρεσίας εἶναι
ἀντικανονικὴ, ἀφ' οὗ μὲ ἀναγκάζει νὰ γίνω καὶ πάλιν,
ὅ,τι ἀπαγορεύεται: ἄνθρωπος. Πρὸς τί νομίζεις, ὅτι ἔχουν
κρεμάσει αὐτὴν τὴν πινακίδα ἐδῶ, ὥστε νὰ τὴν βλέπουν
ὅλοι; Ἄν χρειάζεσαι ἰδιαιτέραν ἐξήγησιν, εἶμαι πρόθυ-
μος, παρ' ὅτι θὰ παραβῶ τὸ τεχνικὸν μου χρέος, νὰ σοῦ
τὴν δώσω: Διὰ νὰ μὴ μοῦ δίνετε ἀφορμὴν νὰ θυμᾶμαι,
τί εἶμαι, ὅταν δὲν ὀδηγῶ, ἐπομένως διὰ νὰ μὴ βλέπω εἰς
τὸν ἐπιθάπην τὸν ἄνθρωπον. Ἀπέναντί μου οἱ ἐπιθάται
εἶναι φορτίον πρὸς μεταφορὰν. Τὸ ὅτι ἐκεῖνοι ἀπὸ καιροῦ
εἰς καιρὸν τὸ λησμονοῦν, αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μὲ ἐπηρεά-
ζῃ. Ἄλλωστε ἡ ἰδική των λήθη δὲν εἶναι καὶ τόσον ἐπι-
κίνδυνη, ἐνῶ ἐγώ, ὅταν ξεχάσω, ὅτι εἶμαι τεχνικὸν ἐξάρ-
τημα, μπορεῖ νὰ σκοτώσω ἄνθρώπους. Ἐξ ἄλλου, ἂν κά-
θωμαι ἐδῶ εἰς τὴν πρώτην θέσιν τοῦ αὐτοκινήτου, αὐτὸ
τὸ κάνω, διότι ἡ λήθη τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν περίπτωσιν
μου ἀμείβεται. Μὲ πληρώνουν, ἀκριβῶς διὰ νὰ λησμονῶ
τὸν ἄνθρωπον, ὄχι μόνον τὸν ἑαυτὸν μου, ἀλλὰ καὶ σὰς
τοὺς ἄλλους. Πῶς λοιπὸν ἐκνευρίζεσαι καὶ μάλιστα ἐνό-
μισες, ὅτι ἡ παράβασίς μου, ὅταν μὲ ἰδικὴν μου πρωτο-

βουλίαν σοῦ ἔδειξα τὴν πινακίδα, ὅταν δηλαδὴ ἐπεδίωξα νὰ συνδεθῶ μαζί σου ὡς ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον, ἦτο ἐχθρικὴ χειρονομία;

Ἄναγνωρίζω βεβαίως, ὅτι ἡ ὑπόδειξις μου αὐτὴ, ἐνῶ ἐκ μέρους μου ἐσήμαινε μίαν ἀπαγορευμένην προσπάθειαν ἀνθρωπιᾶς, εἶχεν ἀπέναντί σου ἄλλο νόημα. Ὁφείλα ὁμως νὰ σὲ καταστήσω προσεκτικόν, ὡς πρὸς μίαν ἐκ μέρους σου σημαντικὴν παράλειψιν: Κύριέ μου, σοῦ εἶπα μὲ τὸ χέρι μου, προσοχή! Αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν εἶσαι πρόσωπον, ἀλλ' ἐπιθάπης. Ὑπάρχει μία μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἐννοιῶν. Ἡ πρώτη σοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃς ἰδικούς σου πόθους καὶ πόνους, ἰδικὰ σου ἐνδιαφέροντα καὶ πάθη. Ἡ ἄλλη ὁμως σοῦ τ' ἀπαγορεύει ὅλ' αὐτά. Σοῦ λέει: Φίλε μου, ἐφ' ὅσον ἀνεδαίνεις εἰς τὸ ἀστικὸν λεωφορεῖον, ἀνήκεις αὐτομάτως εἰς μίαν νέαν κατηγορίαν. Πρέπει νὰ ξεχάσης, τί εἶσαι καὶ τί θέλεις καὶ νὰ γίνῃς εἶδος μεταφορᾶς. Ἄν αὐτὸ δὲν σοῦ ἀρέσῃ, πῆγαινε μὲ τὰ πόδια. Ἀποφασίζεις ὁμως ν' ἀνεβῆς; — τότε ὀφείλεις νὰ συμμορφωθῆς πρὸς τοὺς κανονισμούς: νὰ καθίσῃς ἐκεῖ πού πρέπει καὶ νὰ κατεβῆς εἰς τὴν καθωρισμένην στάσιν. Ἄν ἔχῃς διάφορα σχέδια καὶ ζητῆς τὴν ἐκπλήρωσίν των, αἶρεις τὴν συμφωνίαν, τὴν ὁποίαν ὑπογράφεις μὲ τὴν ἀγορὰν τοῦ εἰσιτηρίου.

Ἡ ὑπόδειξις μου λοιπὸν σοῦ ἔλεγεν, ἀγαπητέ μου, ὅτι κατὰ λάθος ἐθυμήθηκες τὸν ἑαυτὸν σου εἰς μίαν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχες συμφωνήσει νὰ τὸν ἔχῃς ξεχάσει... φυσικά, ὅλ' αὐτὰ δὲν σοῦ τὰ ἐκφράζω μὲ λόγια, διότι τότε εἶναι πού θὰ παραβῶ μὲ ποιὸς ξέρει πόσα δυσάρεστα ἐπακόλουθα τὴν μηχανικὴν μου ὑποχρέωσιν. Σοῦ τὰ εἶπα ἐξ ἄλλου μὲ τὸ νεῦμα, τὸ ὁποῖον σοῦ ἔκανα μὲ τὸ χέρι μου. Τώρα, ἂν τὰ κατάλαβες, εἶναι ἄλλο ζήτημα. Ἴσως κάποτε ἀνακαλύψει κάποιος μίαν ὥραν σκόλης, ὅταν δηλαδὴ δὲν θὰ ἔχῃ κλείσει συμφωνίαν μὲ τὰ μηχανήματα καὶ τὰ γράψει, ὅπως ἀκριβῶς θὰ ἤθελα νὰ σοῦ τὰ παραστήσω, ἂν μᾶς ἐπιτρεπόταν — τώρα πού συναντηθήκαμε — νὰ εἶμαστε, ὅ,τι μᾶς ἀπαγορεύει ἡ τεχνικὴ μας συνεργασία».

Ὅταν χθὲς τὸ βράδυ ἀνέφερα τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ εἰς ἓνα κύκλον γνωστῶν μου, κάποιος μοῦ παρετήρησεν, ὅτι πολὺ καλὰ ἔκαμεν ὁ ὁδηγὸς νὰ μὴ τοῦ ἀνοίξῃ πρὸ τῆς στάσεως. Διατί νὰ μοῦ κάμῃ ἐντύπωσιν τὸ γεγονὸς αὐτό; θὰ ἦτο καλύτερα νὰ καταγγείλουν τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ χάσῃ τὴν θέσιν του; Ἐὰν ὅλοι ἤθελαν νὰ κατεδαίνουν, ὅπου τοὺς ἀρέσει, τότε τί θὰ γινόταν; Ὁ ἐπιθάπης εἶχεν ὅπωςδήποτε ἄδικον καὶ ἐὰν ἐξωργίσθη, αὐτὸ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀπαιδευσίας, κλασσικὸν δείγμα τοῦ ἐγωισμοῦ τῶν κοινωνικῶς ἀνωρίμων. Μὲ τὴν πάροδον ὁμως τοῦ χρόνου τὰ ἐπεισόδια αὐτὰ θὰ ἐκλείψουν, ὥστε περιπετεύει κάθε συζητήσις.

Ἄντὶ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα, ἡ παρατήρησις αὐτὴ ἀν-

τιθέτως παρουσιάζει τὸ βάθος του. Τὸ περίεργον καὶ συγχρόνως ἄξιον συζητήσεως δὲν ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἔλαθε χώραν ἢ ἀνωτέρω παρεξήγησις, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ συμβῆ. Ἄκριβῶς καὶ μόνον ὅτι ὁ ὁδηγὸς εἶχε δίκαιον, εἶναι τὸ πρόβλημα. Τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος γίνεται σχῆμα, εἶναι ὁ χαρακτήρ τοῦ τεχνικοῦ μας αἰῶνος. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ διαφορετικά, ἀνησυχοῦν ὅσοι βλέπουν τὸν ἄνθρωπον νὰ αἰμορραγῆ ὅ,τι τὸν χαρακτηρίζει ὡς ἀνεπανάληπτον μέγεθος. Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος γίνεται «ὑπάλληλος», «περιηγητής», «ἀναρχικός», «πελάτης» ἢ «ἀντιπρόσωπος», «θεατής», «ὀπαδός», «ἐπιλαχών», «σύντροφος» ἢ «φορολογούμενος» ἢ ἀκόμη «πεζός» ἢ «ὁδηγός», «παραβάτης» ἢ «ἐπιβάτης», ἀλλάζει ἢ ὀψις τῆς ἱστορίας. Τὸ μεγάλο νέον τῆς ἐποχῆς μας εἶναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος συνηθίζει νὰ μὴν ἀναγνωρίζῃ τὸν ἑαυτόν του, παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον κατορθώνει νὰ τὸν κατατάξῃ εἰς μίαν ὁμάδα ἀνωθυμίας. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἀνατέλλει ἡ συγγένεια τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν δημιουργούμενον κόσμον τῶν ἀντιτύπων. Ἄν λοιπὸν δημιουργοῦνται μικρὰ ἢ μεγαλύτερα, ἀσήμαντα ἢ μοιραῖα ἐπεισόδια, αὐτὸ συμβαίνει ὅπου ἡ κατάταξις δὲν ἔχει ἀκόμη πλήρως συντελεσθῆ. Καὶ ἂν ὑπάρχουν ἀκόμη ὠρισμένοι, οἱ ὁποῖοι βλέπουν τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἔχῃ προβλήματα, ἀλλὰ νὰ ζυγίξῃ τὰ ὑποσχόμενα ὅσων εἰς ἀντίτιμον ζητοῦν τὴν ἐλευθερίαν του, ἐὰν δηλαδὴ οἱ ἐλάχιστοι τῆς ἐποχῆς μας διακρίνουν τὸν φθόνον τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τῶν τεχνικῶν συστημάτων τῆς ἰδικῆς του παραγωγῆς, σκέπτονται, ὄχι διὰ νὰ τοῦ προσφέρουν μίαν νέαν λύσιν καὶ νὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπὸ μίαν ἀκόμη δυσκολίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ τοῦ δείξουν ὅτι ὁ κόσμος του, ὅσον περισσότερο ἀπλοποιεῖται, τόσο γίνεται δυσκολώτερος, ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ πραγματικὸν πρόβλημα, ὅπου ὁ θόρυβος τῶν συνωθουμένων λύσεων σκεπάζει τὴν φωνὴν τῆς ἀμεταβιβάστου εὐθύνης.

*

Ἐδημοσιεύθη ὡς ἐπιφυλλίς εἰς τὴν ἐφημερίδα «Καθημερινή» τῆς 22/6/63.



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
I	
ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΚΟΣΜΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΓΕΓΟ- ΝΟΤΟΣ	5
II	
ΤΟ ΑΝΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ	23
III	
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ	44
IV	
ΤΟ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΜΑΘΗΜΑ	47
V	
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	82
VI	
ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ	105
VII	
Ο ΘΕΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ	107
VIII	
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΩΝΑ ΤΗΣ ΤΕ- ΧΝΙΚΗΣ	112
IX	
Η ΤΡΑΓΙΚΗ ΣΤΟΡΓΗ	118
X	
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	136
ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ	
Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	153

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

Τύποις: Γ. ΜΑΥΡΟΓΕΩΡΓΗΣ – Κ. ΠΟΥΡΝΑΤΖΗΣ Ο.Ε.
Ἄδερωφ 31 – Τηλ. 828-850 – ΑΘΗΝΑΙ Τ.Τ. 103

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΙΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ὁ Ἀριστοτέλης εἶχεν ὀνομάσει τὸν ἄνθρωπον «πολιτικὸν ζῶον». Ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς ἐσήμαινεν, ὅτι τὰ γεγονότα τοῦ ἀστικοῦ βίου δὲν εἶναι μόνον ἀποτέλεσμα τῆς ἀλληλεξαρτήσεως τῶν μετόχων τῆς πόλεως, ἀλλὰ ταυτοχρόνως προϋπόθεσις διὰ τὴν θέλπισιν, τὴν πράξιν καὶ τὴν σκέψιν, διὰ τὴν φύσιν τοῦ πνευματικοῦ ὄντος γενικῶς. Ἐὰν τὸ περιβάλλον τῆς υπάρξεως δὲν εἶναι σήμερον ὁ αὐτόνομος κοινωνικὸς ὀργανισμὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἄστεος, ἀλλὰ κατὰ κύριον λόγον οἱ τρόποι τῆς ὑποκαταστάσεως τῶν προσωπικῶν δυνατοτήτων ἐκ μέρους ἀντικειμενικῶν διαρρυθμίσεων ἐντὸς διευρυνομένων καὶ συνδεομένων μεταξύ τῶν ἀστικῶν πλαισίων, ἡ πολιτικὴ διάστασις τοῦ ἀνθρώπου ἐγκαινιάζει μίαν ἐποχὴν, ὁ χαρακτήρ τῆς ὁποίας λέγεται «τεχνικὸν» πνεῦμα. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ «Τεχνικὴ» δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐπακόλουθον, ἀλλ' ἐπίσης ὁ γενετικὸς ὄρος τῶν διαθέσεων καὶ τῶν αἰτημάτων, τῶν κριτηρίων καὶ τῶν ἀποφάσεων, τῶν συνδέσμων καὶ τῶν ἀντιθέσεων, τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν φόβων, τῶν γνώσεων καὶ τῶν συλλογισμῶν: τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας κατὰ τὸν ἐπίκαιρον ἱστορικὸν χρόνον. Ὅσοι λοιπὸν τοποθετοῦνται σήμερον «ἐνώπιον τῆς Τεχνικῆς», ἀντιμετωπίζουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν χαρακτηριστικωτέραν ἴσως δοκιμασίαν τοῦ πνευματικοῦ του μεγέθους. Ἡ κριτικὴ τῶν στάσεων δὲν εἶναι ὡς ἐκ τούτου ἐκτίμησις ζέων ὑποθέσεων, ἀλλὰ προσπάθεια ἐσωτερικῆς συλλήψεως τοῦ συγχρόνου τρόπου ζωῆς, ὁ ὁποῖος ἀποδεδειγμένως τεχνικῶς ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἐκφράζει.